

6. Батраченко І. Г. Психологія антиципації: монографія. Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2009. 264 с.

Одержано 14.03.2019

*Прогностическая компетентность рассмотрена как системное профессионально-личностное качество, интегрирующее прогностические знания, умения, опыт и личностные особенности, обеспечивающие эффективность прогностической деятельности. Специфика прогностической компетентности полицейских объясняется особенностями их служебной деятельности, которые часто заключаются в неопределенности исходных данных, значительном количестве субъективных факторов, уникальности многих событий и явлений, высокой «цене» ошибочных решений.*

**Ключевые слова:** прогностическая компетентность, прогностическая деятельность, полицейские.

---

УДК 159.922:378.015.3-057.87

**Олександра Олександрівна КОГУТ,**

кандидат психологічних наук,  
науковий співробітник науково-дослідної лабораторії  
з проблемних питань правоохоронної діяльності  
Донецького юридичного інституту МВС України

## **СУЧАСНИЙ ПІДХІД В ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ПІДГОТОВКУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ**

*Висвітлено сучасний підхід щодо організації психологічного супроводу у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських.*

**Ключові слова:** психологічний супровід, особистість, професійна спрямованість, курсант, студент.

Формування інформаційно-комунікативного суспільства в наш час актуалізує значущість цінностей самореалізації в соціальному житті особистості. Що в свою чергу сприяє трансформації цінностей професійного навчання. В аспекті цього соціалізація для осіб юнацького віку це пошук професійного самовизначення, визначення пріоритетних цінностей власного погляду на життєдіяльність та спрямування життєвих сил у свідомому напрямі, розвиток вміння

спілкуватися (взаємодіяти, адекватно сприймати інформацію, передавати іншим якісну інформацію), набуття нових професійних властивостей (професійних рис характеру й світогляду). Таким чином, осмислення питання діагностики та розвитку психологічних аспектів професійної спрямованості студентів та курсантів у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських нами розглядається в контексті самореалізації особистості в професії.

При цьому, звернемо увагу на думку сучасного філософа В. Ф. Капіці, який розглядає світогляд студентської молоді в процесі демократизації національної вищої освіти. На його думку, опанувати інформаційно-культурними світоглядними уявленнями допомагають тренінгові практики, які створюють комунікативно-когнітивне навчальне середовище, що внутрішньо реформує заклади вищої освіти [1].

З огляду на вищеозначене, професіонал, перш за все, це самореалізована особистість, ефективність якої залежить від рівня її успішності та щасливості. Її особистий розвиток відіграє важливе значення в досягненні професійного успіху. Відомо, що неуспішна особистість самотверджується у суспільстві за рахунок приниження гідності інших, які (на її думку) перешкоджають її розвитку, тому творча співпраця та взаємоактивізація поступаються місцем таким негативним властивостям особистості як обезцінювання. Особистість з посереднім рівнем успішності вже досягнула певного рівня успіху, але до інших ставиться як до суперників, які не повинні бути кращими за неї, почуття етичного ставлення до інших й принципи ціннісно-комунікативної єдності ще не є втіленими, тому вороже ставиться до тих, хто має кращі результати праці. Успішна особистість впевнена у собі, має адекватний рівень притягань, вмотивована на самореалізацію власних здібностей, розвинуте почуття етики й допомагає іншим реалізуватися, її головною спрямованістю є: взаємоповага, взаємодія, взаємореалізація, взаємодоповнення, взаємозбагачення.

Звернемо увагу ще на одну особливість: досягнення успіху на етапі навчання у закладі вищої освіти поєднує два аспекти соціального розвитку особистості – діяльнісний та особистісний. Обидва підходи творчо поєднуються, адже не є можливим досягнення високих результатів праці, якщо особистість виконує свої обов'язки невмотивовано, без натхнення. Найглибшою та найдосконалішою мотивацією особистості є її інтерес до професії, який сприяє розширенню та поглибленню професійних знань, надає позитивної емоції, відчуття радості від процесу пізнання.

Ми свідомі того, що вищеозначений аспект дослідження є частиною процесу формування професіонала й має певну динаміку розвитку на кожному курсі навчання у закладах вищої освіти, що вже досліджено іншими науковцями [2]. Універсальна модель розвитку професіонала у закладі вищої освіти відображає певні етапи: вступ до закладів вищої освіти, формування суб'єкта навчально-професійної діяльності, готовність до виконання професійних обов'язків. Зважаючи на специфіку професії, студенти та курсанти повинні керуватися реалістичними поглядами на вибір даної професії та вміти критично оцінювати не тільки професійний, а й морально-особистісний бік власного розвитку.

Аналіз наукових досліджень засвідчує, що питанням професійного становлення особистості в процесі професійного навчання та діяльності приділяли увагу такі науковці, як Л. М. Карамушка, О. В. Винославська, І. Л. Федоришина, Ю. М. Чала та ін. Сучасні науковці в дослідженнях розвитку майбутнього фахівця у ЗВО виокремлюють різні напрями наукового аналізу: професійна самореалізація (Г. П. Дзвоник); професійне самозростання (В. В. Завірюха, Н. Г. Каньоса); професійна самосвідомість (В. Л. Зливков, Н. І. Мащенко); професійна адаптація (А. М. Глаус, В. О. Толочек, О. Р. Ткачишина, В. П. Казміренко); індивідуальний стиль навчання (Л. В. Музичко, М. О. Холодна); ідентифікація з групою, типи професійної ідентичності (Л. І. Підшивайлова, О. В. Кочкурова); професійно значущі характеристики особистісної зрілості (Н. М. Дідик); професійна комунікативна компетентність (Л. В. Пляка); професійна «Я-концепція» особистості (В. О. Швидкий); формування професійної індивідуальності студентів (О. П. Сергеевкова); професійна спрямованість студентів, як етап соціалізації особистості у суспільстві (Н. П. Побірченко) та ін. [2].

Значна кількість досліджень з розвитку майбутнього професіонала у закладі вищої освіти в аспекті особистісного підходу, надає нам можливість визначити й об'єктивно оцінювати «зону найближчого розвитку» студентів та курсантів у закладі вищої освіти, керувати цим процесом. Ми свідомі того, що психологічними освітянськими вимогами до суб'єкта професійного навчання є: орієнтація на неперервне самовдосконалення, на розвиток гуманістичних світоглядних цінностей, що сприятимуть розвитку професіонала як особистості, як активного суб'єкта власної життєдіяльності, що здійснює акт самореалізації (М. Й. Боришевський) [2]. М. О. Ананьєв звертає увагу на те, що соціокультурна нестабільність викликає в людей тривожність, причину якої пояснює відсутністю загальносуспільних світоглядних орієнтацій та поведінкових шаблонів і схем [2].

Слід зазначити, що науковці (М. О. Ананьєв, М. Й. Боришевський, Г. К. Радчук та ін.) змінюють пошук нових поведінкових моделей від соціоцентризму до антропоцентризму [2]. За сучасними освітніми нормами, студент закладів вищої освіти повинен оволодіти не готовими знаннями, уміннями, навичками, а культурою суб'єктного мислення.

Означені дослідницькі аспекти дозволяють розробити програми з дослідження та розвитку професійної спрямованості студентів, визначити перспективи професійної самореалізації, можливість оцінити критерії адекватності власної поведінки, а психологам – сформулювати уявлення про організацію психологічного супроводу для розвитку професійної спрямованості курсантів й студентів у закладі вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських.

#### **Список бібліографічних посилань**

1. Капіца В. Ф. Національна світоглядна культура : у 2 кн. Кривий Ріг : Центр, 2012. Кн. 2. 566 с.
2. Когут О. О. Теоретичні та емпіричні засади розвитку стресостійкості співробітників правоохоронних органів : наук.-практ. посіб. Кривий Ріг : Донецьк. юрид. ін-т МВС України, 2017. 166 с.
3. Когут О. О. Психологічні особливості розвитку професійної спрямованості студентів-програмістів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Київ, 2014. 276 с.
4. Когут О. О. Діагностика та розвиток психологічних аспектів професійної спрямованості студентів та курсантів у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських. Кривий Ріг : Донецьк. юрид. ін-т МВС України, 2019. 240 с.

*Одержано 18.03.019*

*Отражен современный подход относительно организации психологического сопровождения в заведениях высшего образования со специфическими условиями обучения, которые осуществляют подготовку полицейских.*

**Ключевые слова:** *психологическое сопровождение, личность, профессиональная направленность, курсант, студент.*